

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Naročnina četrletno 15 Din,

za pol leta 30 Din,

za vse leto 60 Din.

Posamezne številke 1.50 Din.

Za inozemstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 1. marca 1935.

Upravništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Poštočerkovni račun

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo.

Oglasi po tarifu.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Proti separatističnemu nacionalizmu

I. Dva svetova.

Tudi kot politični pesimisti moramo priznati, da so se v nečem obrnile razmere nekoliko na boljše: ob današnjem političnem položaju ni lahko mogoče, da bi ena politična skupina jemala vso državotvornost v zakup. Danes bi čutili naravnost kot zločinsko početje, če bi si drznila politična skupina, ki nima v širokih ljudskih plasteh nobene zaslonbe, označiti vsakogar in vse kot protidržavno, kar ne drvi prostovoljno ali neprostovoljno z njo. Nismo prijatelji izjemnih zakonov, če pa je kak kazenski paragraf potreben, potem gotovo za tako početje. Če kdo, spadajo politiki te vrste v temnico. V državah s starim demokratičnim izročilom bi jih vtaknili v blaznico. Navsezadnje vendarle še velja pravilo, da niso državljani tu zaradi države, ampak država zaradi državljanov, in očitati večini državljanov protidržavnost se pravi, državi zanikati pravico obstoja.

Če je danes po žalostni likvidaciji prejšnjega režima nekoliko prenehalo vsiljivo krošnjenje z državotvornostjo, pa šarijo tembolj neki ljudje z nacionalizmom in si prisvajajo monopol na edino pravilno pojmovanje jugoslovanske misli. Zgodilo se je, n. pr. tole: V nekem nacionalističnem listu, ki velja kot slovensko glasilo Jugoslovanske akcije, nas je neki politični analfabet zaradi našega podlistka o Stambolijskem poučil, kako velik Jugoslovanc je bil Stambolijski in kako majhni smo mi s vojnim samoslovenstvom. Ne bi se zmejnili za tako otročje jecljanje, če ne bi morali iz dneva v dan poslušati in čitati, kako se neki naši nacionalisti sklicujejo enkrat na Masaryka, v drugič na Kreka, potem zopet na Strossmajerja in še celo na Radiča in kako si prilščajo v svoje namene vse velike borbe za svobodo slovanskih narodov, ko jih v isti sapi zatajujejo in jim z vso svojo miselnostjo nasprotujejo. In kako vzvišeni se čutijo pri tem s svojim »širokim«
pojmovanjem jugoslovenstva nasproti ubogim »separatistom«. V resnici doživljamo nekaj, kar se v zgodovini vedno ponavlja. Lepe ideje se polščajo duhovni pritlikavci in mešetarji, kupčujejo z njo in jo prodajajo na vatle ter ji s tem neskončno škodijo.

Jugoslovanski nacionalizem te vrste je specifično slovenski pojav. Svoje najgloblje korenine ima v neveri v lastni narod, v slovenstvo in najmočnejši razlog njegovih pripadnikov je trditev o premajhni življenjski moči in narodni odpornosti

Slovencev. Neštetokrat smo že morali poslušati to modrovanje, ki nam vzbuja spomine na slično umovanje nemškutarije v Avstriji. V svoji duhovni primitivnosti niti ne čutijo, kako si izrekajo lastno obsodbo, ker stvarno gledano so oni zares dokaz nekega moralnega defekta v narodu, in sličen pojav bi bil pri politično zrelem in zavednem narodu nemogoč. Vendar niso bili ti ljudje nikdar pravi predstavniki naroda, ampak so le suhe veje na deblu slovenstva. Škodijo pa neizmerno, ker otežkočajo notranjo moralno strnitev narodnih moči in so največja ovira za organski razvoj jugoslovanske skupnosti.

Ta naš tip nacionalista slovenskega in jugoslovanskega vprašanja v njunem bistvu in medsebojnem odnosu kratko in malo ne pojmuje, kakor nikoli ne bo razumel pravega odnosa naroda do države. Zato mu je vsako poudarjanje slovenske zavesti nasprotovanje jugoslovanski misli, zato bi najraje izbrisal iz svojega besednjaka besedo Slovenec. Odtod nemogoča protislovja, v katere se njegov tisk venomer zapleta in neprostovoljno skrbi za našo zabavo. Kaj drugega kot neprostovoljen dovtip je n. pr. to, če beremo v zgoraj omenjeni polemiki mastno tiskan stavek kot argument proti nam: »En narod ima lahko več dialektov, ne more pa imeti več jezikov«
in če izvaja pisec iz te zahteve, da moramo svoj slovenski jezik ali »dialekt«
približati skupnemu jugoslovanskemu jeziku. Naivnež je tu povedal, kar drugi na tihem želijo. Jugoslovanstvo mu je tu samo novo ime za star pojem. Ker gre tem nacionalistom razvoj v zaželeni smeri vse prepočasi, zato venomer kličejo po močni roki, ki bi ga s silo pospešila in z »neizprosno doslednostjo«
po načrtu zasledovala svoj cilj.

Nečesa si pri tem niso svesti.

Željo imate glede spolpolnitve lista? Priznavate potrebo njegovega obstoja. le predstavljali ste si ga drugačnega, reprezentativnejšega! Omogočite dvig lista z rednim plačevanjem naročnine in z nabiranjem naročnikov-plačnikov!

Zato so zaman vsi poizkusi teh nacionalistov, na tako trhli osnovi ustvariti ljudsko gibanje. Ta nacionalizem je v svojem jedru jalov, nepriroden, ker izhaja iz politične misli, ne iz narodne in je naravnost proti tej naperjen. Ta nacionalizem v

pozoren tudi na druga manj sumljiva mesta, ter prišel sam od sebe do spoznanja, da je označba slovenskih politikov Šukljčevega kova z »elastiki«
bila kaj primerna.

Zanimivo je, kako Šuklje razlaga svojo spreobrnitev iz »liberalnega«
na katoliško prepričanje. Takole piše na str. 149. o svojem službovanju na akademski gimnaziji v Wiener-Neustadtu: »Medtem časom se je pa nadaljeval notranji prevrat v mojem umstvenem in verskem mišljenju. Vršil se je povsem naravno, brez vnanjega pritiska, sicer zelo polagoma. Posebno sem ga čutil pri neki posebni priliki.«
Potem pripoveduje natančneje: »Pismeni izpit se je vršil. Med tem ko so fantje pisali, sem čital znamenito knjigo, ki sem jo prinesel s seboj. To je bilo veliko delo Hypolitta Tainea »Les origines de la France contemporaine«
(izviri sodobne Francije). V svojih »Spominih«
(I., str. 85) sem napisal tele besede: »Čital sem med nadzovanjem baš tisti odstavek, v katerem sloveči francoski zgodovinar pojasnjuje, odkod tista izredna darežljivost, s katero je v prejšnjih dobah francoski narod tako bogato obdaroval katoliško cerkev in njene zavode. Čital sem blestečo to apološko v ozidju samostana v Heiligenkreuzu, na mestu, ki je še danes živa priča tiste kulturne in družabne funkcije, katero je vršila katoliška duhovščina v teku mnogih stoletij. Mogočen vtisk je to bil ter trajno je učinkoval na moje duševno raz-

svoji notranji neskladnosti ne more rešiti nobene našega velikega življenjskega vprašanja, nima nobene velike politične koncepcije in nas bi moral nujno voditi na zunaj v politično osamelost ter onemogočiti pravi, resnični sporazum od naroda do naroda. Svoj izvor ima v posnemanju nacionalistične romantike fašističnih veselil. Pot v jugoslovansko skupnost gre pri nas samio skozi slovensko zavest. Kdor kaj drugega trdi, ta si domišlja, da bo s popravilanjem zgodovine in zgodovinskih dejstev kaj dosegel.

Nacionalizem katerekoli zvrsti je po svojem bistvu nasproten življenjskim pogojem malih narodov, ker otežkoča njih medsebojno tesnejše zblizanje in mora voditi v politični separatizem in politično odvisnost od imperialističnih veselil. Naše pojmovanje narodne misli nima nič skupnega z nacionalizmom. Nismo jugoslovanski nacionalisti, pa tudi nismo slovenski.

**»Slovenija«
hoče delati za koncentracijo vseh naših duhovnih, moralnih in političnih sil v borbi za trajne pogoje našega svobodnega življenja kot narod (kot kulturno-zgodovinska individualnost).**

Svojo narodno zavest gradimo na etičnih in človečnosti načelih. Samo ta načela poroštvujejo za enakopravnost malih narodov z velikimi. Ne zahtevamo nič, česar ne bi tudi drugim priznali. Zato nas naša narodna zavest in narodna misel ne loči od drugih narodov, ampak zida zlate gradove do njih. Zato smo pri vsej zvestobi do sebe in lastnega bistva vedno pripravljeni ob zagotovitvi naše enakopravnosti in priznanja enakovrednosti sodelovati pri ustvarjanju in izgraditvi večjih političnih in kulturnih enot, katere sestavni členi bi bili. Vsako izenačevanje, kulturno in politično, ob drugih pogojih in na drugi podlagi pa pomeni prilikovanje šibkejšega v korist močnejšega. Nobena blesteča gesla ne zabrišejo te resnice. Naša narodna zavest se ne protivi nobenemu naravnemu, t. j. organskemu razvoju, odklanjamo pa vsako posilje v kateremkoli pogledu.

Zato od našega pojmovanja narodne in jugoslovanske misli do nacionalističnega ni mostu, zato smo proti vsakemu slepomišljenju in vsakemu kompromisarstvu v načelnih stvareh, ki oba tabora ločijo. Čutimo svojo odgovornost nasproti bodočim rodovom. Čim prej ko zmaga naše pojmovanje, tem prej bo prosta pot za velikopotezno reševanje naših narodnih in državopolitičnih vprašanj.

— Tudi danes ne morem bolje opisati tistega notranjega procesa, s katerim sem se sprostil liberalnih nazorov.«
To je bilo na začetku osemdesetih let, ko je po padcu nemškoliberalnega prevzel ministrstvo grof Eduard Taaffe. V katoliško narodno oz. slovensko ljudsko stranko je stopil Šuklje šele nad četrto stoletja pozneje, ko je ta bila na Kranjskem že trdno v sedlu in je tudi na Dunaju veljala za najodločilnejšo predstavnico Slovencev.

Z družabnega stališča je v Avstriji bil deželni glavar veljavnejša oseba od državnozbornskega poslanca. Glavarji so veljali za zaupnike krone in bili kot taki zelo vplivni. Pri njihovi izbiri in predlaganju v cesarjevo potrditev je zato postopal Ballhausplatz skrajno previdno. Dotičnik je moral predvsem biti dobro zapisan pri vladi. Ta je bila vedno v prvi vrsti nemška in šele potem avstrijska. Po padcu ministrskega predsednika grofa Kazimirja Badenija radi njegovih jezikovnih naredb na Češkem in vkorakanju Vsenemceva pod vodstvom Georga Schönererja in Karla Hermanna Wolfa l. 1897. v parlament, se je nemški kurz še poostiril. Ostale sposobnosti, ki jih je zahteval Dunaj od deželnih glavarjev, so bile bolj podrejenega značaja. Opirati so se morali na zanesljivo večino v deželnem zboru in odboru ter uživati zaupanje tudi pri manjšini, posebno če je ta bila nemška. In Šuklje je bil tak mož.

Janez Kocmur:

Nekaj spominov

(Nadaljevanje.)

Prvo zasedanje novoizvoljenega deželnega zbora se je vršilo januarja 1909, ko je Fran pl. Šuklje že skoraj leto dni bil deželni glavar. Na sklep slovenske ljudske stranke, da deželni glavar ne more biti hkrati državni poslanec, ako hoče v redu vršiti dolžnosti glavarja, je Šuklje bil prisiljen odložiti državnozbornski mandat. Z njegovim odstopom se je Šusteršič iznebil neprijetnega opazovalca in tekmeca na dunajskih parlamentarnih tleh. O tem pravi Šuklje v svojih »Sodobnikih«
iz l. 1933. na str. 300: »Ker sem uvidel, da se deželno glavarstvo in funkcija državnega poslanca ne dasta dobro strinjati, ne da bi trpelo eno ali drugo, sem se odločil za to, da sem odložil državnozbornski mandat. Sicer se je bilo to že prej v stranki načeloma sklenilo, toda nisem počakal, da me strankino vodstvo pozove, temveč sem sam izstopil iz parlamenta, saj dežela Kranjska ni bila tako imovita, da bi si mogla »spogati«
deželnega glavarja le v reprezentančne namene.«
Opazka, ki ne more zabrisati dejstva, da je odložil mandat šele po sklepu stranke. Takih vijug, ki naj bi dale stvarjem drugačen pomen in značaj, je v njegovih spisih precej. In prav, da so nekatere zaplate prišle nekoliko nerodno; mladi rod bo postal po njih

Francoz o Slovencih

Pod naslovom »Jugoslavija, taka, kakršna je«, je priobčil Ludovic Naudeau v reprezentativni francoski reviji »L'Illustration« kritično razpravo o narodnostnih, gospodarskih in kulturnih razmerah v naši državi. V številki od 23. februarja t. l. posveča dve strani drobnega tiska Slovincem in priznati je treba, da je bister opazovalec, ki hoče pri vsej simpatiji do nas biti stvaren.

Hrvati so mu označili Slovence za oportuniste. Občutil je dejansko med njimi in nami to razliko, da smo mi po svojem političnem temperamentu umerjenejši in nekoliko drugače gledamo na naše razmerje do južnih bratov. Slovinci smo mu po svoji kulturi zapadnjaki, Evropeci, ki imamo marsikaj sorodnega s Čehi. Med Prago in Ljubljano so vedno obstajali živahni duhovni stiki. Težnja po združenju z južnimi Slovani je bila med Slovinci vedno živa. Tragično pa je za ta mali narod, da je uresničenje te težnje imelo zanj tudi posledico njegovega razkosanja na več držav. Slovenska zemlja v Jugoslaviji meri 15.936 km², medtem ko je prišlo pod tujo oblast 9064 km². V Italiji je ostalo 400.000 Slovincem in na Koroškem 100.000, kar je za ta mali narod usodno število. Od kulturnega središča Slovenije, t. j. od Ljubljane, je komaj 40 km do italijanske meje.

Zemljepisni položaj Slovincem je v narodnem oziru zelo neugoden. Hitlerjevski Nemčija predstavlja zanje s svojim pritiskom na jug skrajno nevarnost. Cesta iz Münchena v Trst gre preko Ljubljane. Samostojna Avstrija je neogibno potreben jez proti nemški nevarnosti. Slovinci so zato nasprotniki »Anschlusa«.

V zgodovinskih izročilih je osnovano prijateljstvo Slovincem do Francije. Precej obširno razpravlja pisec o dobi francoske Ilirije, o vlogi Ljubljane v tej dobi, o kulturnem in gospodarskem napredku Slovincem pod francosko nadvlado, ki ga je moral priznati sam cesar Franc I. Francozi so si v tej kratki dobi pridobili trajne simpatije slovenskega ljudstva, o čemer priča Napoleonov spomenik v Ljubljani. Pisec omenja tudi pesnika Vodnika in prinaša prevod njegove pesmi »Ilirija oživljena«.

O visoki kulturni stopnji Slovincem priča visoko število pismenih ljudi. Po avstrijskem uradnem štetju iz leta 1910 je bilo med Slovinci samo 14,56% nepismenih, medtem ko jih je bilo med avstrijskim srbskohrvaškim prebivalstvom v istem času 67%. Danes je med mladino od 10. do 20. leta le še 3% nepismenih in kmalu bodo ti popolnoma izginili. Še bolj kot to dejstvo pa priča o slovenski kulturi število časopisov, revij in knjig. Glede razširjenosti tiska med ljudstvom prednjačijo Slovinci pred vsemi Slovani in tudi pred zapadnoevropskimi narodi. Ljubljana se enako kakor Zagreb zaveda svojega položaja in pomena v kulturnem življenju države.

Slovinci so katoliški in dinastičen narod. Ni res, da bi duhovščina na tihem nasprotovala jugoslovanski skupnosti. Katoliška duhovščina je odkritosrčno demokratična in simpatizira s Francijo prav zaradi naših demokratičnih institucij.

Ali so Slovinci dobri Jugoslavlani? To so že po tradicionalni usmerjenosti svoje narodnosti

politike in zaradi svojega zemljepisnega položaja. Zato so Slovinci tudi bili pod Koroščevim vodstvom prvi, ki so se izrekli za popolno ločitev od Avstrije in to takrat, ko je avstrijski cesar ponujal svojim slovanskim narodom avtonomijo. Slovinci imajo pravico, da se na to dejstvo sklicujejo.

Obširno osvetljuje pisec položaj Slovincem v državi, njih želje in zahteve glede gospodarskega življenja in upravnih zadev. Osvetljuje našo davčno in gospodarsko politiko, primerja odnos našega juga in severa s francoskim jugom in severom. Opozarja na napake, ki se po njegovem mnenju godijo. Težave denarnih zavodov in zadržig ter zle posledice njih dolgotrajne nelikvidnosti za gospodarsko življenje so v Sloveniji še občutnejše kot na jugu, ker je v Sloveniji združništvo bolj razvito. Omenja način poslovanja naše Narodne banke in nalogo, ki bi jo morala vršiti ta v dobi krize po zgledu privilegiranih bank v drugih državah.

Vprašanje reprezentance slovenske knjige

V časopisju je izšel oklic češkoslovaške-južnoslovenske lige, ki vabi slovenske založnike, naj pošljejo svoje edicije v Prago na razstavo južnoslovenske knjige. Enako vabilo so menda dobili založniki še posebej. Način, kako se takó pomembno vprašanje rešuje, je preznamenit; preočito kaže vso našo nezrelost in nepripravljenost za informativno in propagandno akcijo v tujini.

Pri vseh narodih bi se kakršnokoli razstavljanje vršilo organizirano, po načrtu in namenu ustrezno, pri nas pa se prepušča posameznikom in naključju. Vsakemu založniku je dano na voljo, da reprezentira slovensko knjigo, ne glede na to, kakšna je kvaliteta in pomembnost njegovih izdaj. Pri obilici plaže, ki jo Slovinci, žal, produciramo, se prav lahko zgodi, da nas bo prav ta »reprezentirala« v Pragi, zlasti še, če pomislimo, da imajo plažarske založbe največ trgovske spretnosti in bodo gotovo najbolje izkoristile priliko. V Pragi nimamo zadostnega jamstva, da se bo poslani material pravilno prečedil in uredil, razen tega pa se bodo morali, morda celo proti svoji volji, zadovoljiti s tem, kar prejmejo. Res je, da živi v Pragi nekaj dobrih Slovincem, a tudi najboljša volja jim ne bo pomagala, če jih ne podpremo z doma. Vso slovensko kolekcijo bi morali sestaviti v Ljubljani in poslati v Prago z določ-

Najbolj je Slovincem pri srcu njih vseučilišče. Za nobeno stvar se niso tako borili, ker vidijo v njej simbol svoje duhovne svobode po stoletjih tlačanstva. Zelo občutljivi so tudi glede enakopravnosti svojega jezika, kar se kaže na pr. v odporu proti učnim knjigam, ki niso pisane v njihovem jeziku. Njih jezik se precej razlikuje od srbskohrvaškega (po priliki tako kot holandski od nemškega), vendar se Slovinci ponašajo s tem, da Hrvata in Srba dobro razumejo.

H koncu ponovno hvali Ljubljano zaradi njene snage in lepe lege v gorskem svetu. Širno, zračno prijazno mesto mu je, z vzornimi socialnimi ustanovami. Gorska Slovenija mu je eden izmed najlepših predelov Evrope in imenuje jo slovansko Tirolsko. Všeč so mu naši kmetje z malimi klobuki in naše brhke kmetice.

Pomena takih člankov v tako razširjeni in ugledni reviji ne moremo dovolj visoko oceniti. Ali ni že skrajni čas, da dobimo Slovinci ustanovo, ki bi po načrtu skrbela zato, da informira svet o nas in o položaju naših manjšin? Vsaka zamuda v tem oziru se bo nad nami maščevala.

nimi pogoji, kako in kaj naj se razstavi. Vsaka razstava, ki bi nas hoté ali nehoté prikazovala narobe v kateremkoli smislu, je nesprejemljiva.

Skrb za slovensko knjigo so v Pragi naložili že omenjeni ligi. Kako so prišli na to misel, ni pomembno, pomembnejše je, da bi ne mogli najti pri nas nobene organizacije, ki bi bila zato, recimo, pristojna. Nikakor ne mislim, da bi liga ne mogla izvršiti dane naloge, toda na žalost je pokazala samo dobro voljo, stvari pa se ni lotila umestno. Pa saj to tudi ni njeno opravilo in drugje je krivda, da utegne praška razstava biti vse kaj drugega kot reprezentanca slovenske knjige. Že pred meseci je »Slovenija« v daljšem sestavku obravnavala podobno vprašanje in pokazala, kako naj bi se rešilo. Če si že ne znamo ustvariti nekakega kulturnega sveta, ki bi z avtoriteto in kompetenco vodil in ravnal slovensko kulturno prizadevanje, naj bi uredili vsaj vprašanje, kako poskrbeti za informativno-propagandno službo o naši knjigi. Zato je dovolj sredstev in potov, manjka samo volje. V prvi vrsti je to naloga Slovenske matice, ki naj bi res postala »matica« naše knjige. S pomočjo drugih naših knjižnih družb in privatnih založnikov ji bo delo prav lahko uspelo. Ura je že dvanaajsta in sila turška.

Joka Žigon.

Ne delajmo napak! Povežimo mladost s starostjo!

Iz vrst naših sodelavcev smo prejeli tale zanimivi sestavek:

Kdor se bori proti nasilju in za demokracijo, ta bo brez dvoma vedel ceniti ideje, za katere se je boril, ko je vladalo podivjano nasilje, tudi še

tedaj, ko je to nasilje že na tleh. Ljudstvo je tu, ki naj odloča. Nasilniki so si delili vloge državnikov med seboj, demokrat tega ne dela. On vpraša svoje ljudstvo, kaj in kako naj se dela. Kdo predstavlja ljudstvo? Ljudstvo predstavljajo: kmetje,

Čin dvornega svetnika je v Avstriji veljal za odlikovanje, ki se ni doseglo kakor hrabrostna kolajna ali železni križec v vojni; kdor je bil potegnjjen na peti klin hierarhične lestvice birokracije, je moral biti na Dunaju že presneto dobro zapisan. Dvorni svetniki slovanskega pokolenja med bistrimi glavami svojih sonarodnjakov navadno niso uživali prevelikega političnega zaupanja. Izjeme so bile bele vrane. Imenovanje Šukljeta obenem z grofom Stürgkhom za dvornega svetnika v naučnem ministrstvu oktobra 1894 je vzbudilo pri avstrijskih Slovanih največjo pozornost. Komentarji posebno čeških listov za Šukljeta niso bili preveč laskavi. On sam pravi sicer o sebi na str. 159 »Sodobnikov«: ... ali v moji naravi je nekaj, kar mi naravnost zabranjuje vsako vsiljevanje lastne osebe, tako da se v tem pogledu bistveno razlikujem od marsikaterega slovenskega politika, kateremu je njegova vsiljivost v resnici pomagala do premnogi časti in odlikovanj, do katerih po lastnih zaslugah in talentih sicer nikoli ne bi bil mogel priti.« Potemtakem so taki politiki obstajali in je torej moja domneva o kupovanju in nagrajevanju duš za razne usluge vladi ne le dopustna, ampak kar osnovana.

Na str. 199 opisuje svoje razmerje do takratnega deželnega predsednika Viktorja barona Heina in pravi: »Se več, ne dolgo potem me je pri nekem razgovoru naravnost vprašal, ali ne bi hotel postati deželni šolski nadzornik. Odkrito rečeno, za uradnika, ki je že več kot 20 let tičal v deželi, je bil naposled skok v šest čim le precej mikaven. Trenutek pomislim, potem se odločno odrežem: »Hvala, gospod baron, ne reflektiram!« Odklonitev pojasnjuje, češ, da bi s tako izrazitim avtokratom kakor je bil Hein, ne mogel shajati v miru niti štiri tedne ne,« poleg njega in kot njegov podložnik ne smel imeti svojega lastnega mnenja in samostalnega prepričanja.

Odklonitev se je izplačala, ker kakor avtomatično je postal koj na to dvorni svetnik v petem činu in osrednji ravnatelj državne zaloge šolskih knjig na Dunaju. Res je, kar trdi na str. 164. sam o sebi: »... nikakor nisem preskromen po svoji naravi...« Cankar pravi nekje v »Mojem življenju«, da zadostuje včasih samo iskrica v očesu sočloveka, ki dá zaslutiti njegovo resnično notranjost.

Nadaljevanje prih.

Zéro:

Pogovor z g. Prekorškom

(Dalje.)

Ponos, naši možje, naše podeželje, nehvaležni in odgovorni posel županov, pisma, brzjav, gonga v »Slovincu« ponočni obiski iz župnišč, skrivnostni povrh, vrhovni bojovniški general, njegovo pravo mesto, lahko pridobljeni, »bolni«, možje resnice in zakona; vse to, g. Prekoršek, ste našli v nadaljnjih izvajanjih svoje »Koristne preskušnje«, dodavši, da so bili zavržno popisani faktorji odbiti brez časti in slave in da je slepomišarska igra onih, ki so mislili, da bo uspelo »med Slovinci porušiti granitno stavbo brezuspešno zašla na na tehtnico, kjer bi »odtehtala globoko zavest in predanost nacionalni in državni misli«. Zelo obžalujem g. Prekoršek, da ste v kritiko izida volitev v senat vpletli tudi izrazito nasprotovanje pojmovanju.

Gotovo je, da glavni dnevnik dravske banovine, ki s tem še nj glavni dnevnik med Slovinci, ni slavil in častil 76 »elementske« glasov in 22 abstinentov, ki jih štejete med »bolne«. Ni pa tako zelo gotovo, če so ostali, t. j. »naši možje in možje resnice in zakona« sposobni dati na tehtnico svojo globoko zavest in vdanost »nacionalni« in državni misli. O njej na primer piše »Pohod«, glasilo Na-

rodne Odbrane, katere predsednik je dr. Cepuder, ki je tudi predsednik nekakšne JNS organizacije, v štev. 4. z dne 26. januarja t. l. na strani 2. v tretjem odstavku drugega stolpca tako-le: »Ti možje bi morali vedeti, da ob takih prilikah nimajo biti navzočni samo zato (kar je nastalo miselno iz: dass sie bei solchen Gelegenheiten nicht nur dazu anwesend zu sein haben), da ploskajo, ali da si pustijo kaj vsiliti, suflirati ali premotiti (glej, glej!) in da nimajo počepati kakor hipnotizirane kokoši.«

V nekem oziru imate seveda prav. Žebetovec so razpošiljali agitacijske letake. O tem je pisalo tudi »Jutro«, ki je prineslo celo Koroščev faksimile. Ko sem ga prebral, sem se zamislil v opraviljanje nehvaležnega in odgovornega posla in našel, da Koroščeva namigovanja o posledicah njemu vsečne odločitve zvenijo silno nežno in da nimajo za seboj nikake izvršljivosti. In pred oči mi je priplavala neka druga »Okrožnica«, izdana z zelo značilnega mesta za občinske volitve leta 1933. Tista okrožnica mrgoli pretenj s strani faktorja in na račun od tega faktorja tvorno odvisnih malih ljudi, toda pod JNS ovladjem ni bilo niti sence možnosti, da bi se z izdajatelji okrožnice pobavilo pristojno kolegijalno mesto. Vidite, za grožnje, nad katerimi se je »Jutro« že pred Vami skandaliziralo, ni dovolj samo groziti, temveč je treba poleg tega tudi orožja, ki ustvari prepričanje, da se bo grožnja tudi res izvedla. To je potem šele teror, ki ga baje tako neznansko sovražite.

Okrožnico, ki jo omenjam, Vam pa pošljem rade volje, če se s častno besedo obvezete, da jo objavite v »Jutru«.

V galanterijskem šahiranju z besedami je »Jutro« z dne 16. februarja t. l., torej deset dni po »koristni preskušnji«, razglasilo dogmo, da si mora vsak rodoljub lastiti državotvornost in nacionalizem. Obšlo je s tem Karibdo očitka, da si pripadniki bivše JNS lastijo izključno pravico do

delavci ročni in duševni, skratka vsi stanovi naroda. Ne predstavlja ljudstva par časnikarjev, par odvetnikov, nekaj profesorjev itd. Ljudstvo je tam zunaj na deželi! In tudi tam zunaj na deželi ne predstavlja ljudstva par ljudi, ozek krog, marveč ga predstavljajo vsi tisti, ki tvorijo delovno ljudstvo! Ne pozabimo tega in ne delajmo več napak! Kdo more biti narodni poslanec?

Prj nas v Sloveniji je to vprašanje zelo pereče. V prvi vrsti more biti narodni poslanec visoko moralen človek, ki nudi s svojo preteklostjo dovolj poročstva, da ne bo delal sramote ljudstvu, ki ga zastopa, marveč čast. Dalje more biti narodni poslanec tudi duševno čimbolj razvit in čimbolj usposobljen na vseh področjih javnega političnega delovanja. Za nas Slovence je to še posebno potrebno poudariti, ker smo imeli tako v finančnih kot v raznih drugih strokovnih, gospodarskih odborih in komisijah skoro vedno premalo sposobne moči, ki bi bili znali dobiti malo več pogleda v državno gospodarstvo. Ne pozabimo tega: biti politik pomeni, znati voditi gospodarstvo in finance države. Izberimo si tedaj čimveč takih ljudi za poslance, ki razumejo gospodarstvo, državno finančno politiko in ki bodo bodisi kot vladni poslanci, bodisi kot opozicionalci znali preiskati vse skrivne kotičke finančnih skrivnosti in ki bodo znali obračunati z razlogi, z nepoštenostjo in s tistimi, ki zapravljajo javni denar po nepotrebnem. Ni dovolj za narodnega poslanca, da je Bog ve kako dober govornik. Njemu je potrebno, da zna najti snovi v labirintu javnega gospodarstva, da jih zna pojasniti in zaznamovati.

»Slovenija« hoče postati glasnik vseh stremeljenj, težčih k duhovni svobodi in pravi demokraciji, po zbiranju in zenotenju naših sil v borbi za trajne pogoje našega obstoja. Kdor je z nami enakih misli, ga prosimo, da se spomni svojih dolžnosti

„Jutro“ v volitvenih časih

»Jutro« se še vedno dela, ko da je še vse pri starem. In kakor da bo ono in njegova stranka odločala, kdo naj bo izvoljen:

»Tudi v dravski banovini se vrše po srezih vsak dan konference«
pa vendar iz previdnosti takoj pristavlja:
»večinoma v okviru sreskih organizacij JNS.«

Kislo grozdje.

»Kar se tiče Ljubljane same, je njen dosedanjí poslanec g. dr. Albert Kramer v svojem sobotnem referatu na zborovanju Zveze akademskih starešin sporočil, da ne bo več kandidiral.«

Za pravnika in bivšega ministra je to nekoliko nejasno povedano. Kajti kandidati bi mogli biti in kandidirati bi mogli in smel šele, če bi ga g. Jevtič sprejel na svojo listo. Dr. Kramer ni povedal, če je g. Jevtiča za to že zaprosil in mu je ta prošnja odbil, ali če je že naprej vedel, da bi mu jo odbil in zato iz previdnosti raje sploh ni zaprosil. Vsekako bi bil moral dr. Kramer pravno in stvarno pravilno povedati, da ne misli prositi za dovoljenje, da sme kandidirati.

Statistika.

Koliko je bilo v JNS poštenih in dobrih ljudi?

državotvornosti. V resnici je pa izreklo priznanje, da je samolastno hvalisanje državotvornosti in nacionalizma kočljiva točka in absolutna vsebina vsega programa. Zato niste izvirni, ko pripisujete svoji skupini gornje lastnosti v obliki globoke zavesti in vdanosti državi in »nacionalni« misli, oziroma ko opisujete brezuspešne naskoke Vaših nasprotnikov proti granitni stavbi. Že pri občinskih volitvah leta 1933. je — to je samo primer — g. Mohorič oznanil osupljivo geslo, da se JNS pripadniki zato upravičeno nazivajo »nacionalni«, ker imajo »vsegdar pogum priznavati se k nacionalizmu«. G. Prekoršek, zamislite si, da opazujete zajca, ki se je spravil na kislo zelje, potem ko se je bil prepričal, da daleč na okrog ni nobena puškarja ali lovskega asistenta na štirih nogah. Zamislite si, da zajec sam sebi govori: Jaz imam tudi pogum reči, da jem zdajle kislo zelje! — Da ste videli, kako hvaležno so ploskali »nacionalisti« Mohoričevi definiciji — poguma! To je bila zabava!

Že dolgo me muči proučevanje vprašanja, kako pripraviti nacionalistom, ki so pospravili že vse svoje nasprotnike, nekaj takega, pred čemer bi se izplačalo imeti »pogum« za prisvajanje nacionalizma in državotvornosti kot razlike proti pospravljem nasprotnikom. Videti je, da bo proučevanje prešlo v predlog, naj finančni minister uvede takse za uporabljanje izrazov ali prilastkov, kakor so: nacionalizem, državotvornost, čuvanje državne misli. To takso bi moral plačati vsak, kdor v pismeni, tiskani ali ustni besedi uporablja gornje izraze ali prilastke tako, da kaže s tem nase ali na svojo skupino. Raveden sem na takratni pogum. Mislim, da »nacionalni« govornikom niti »Smreka« bonboni več ne bi pomagali, kajti vsak njihov govor v današnjem njihovem žargonu bi jih spravljal pred zelo občutljivega nasprotnika nič kolikokrat.

Dalje je potrebno za slovenskega poslanca, da kolikor toliko pozna — prestolnico samo. Tudi to ni brez pomena, in lahko bi trdili, da je v tem položaju, v katerem se nahajamo mi, danes to eden zelo važnih pogojev za uspeh vsakega poslanca. Nista poslanski klub in klubska soba tisto, kar dela poslanca poslanca, ampak delo v novem osredju ...

Za vsakega našega poslanca je dalje potrebno, da je bojevit, pogumen in priden kot čebelica. Človek, ki nima teh božjih darov, več škoduje kot pa koristi. Tudi take smo že imeli Slovenci. Imeli pa smo Slovenci tudi poslance, ki so — »sprejemali« samo ob določenih urah in ki so bili »gospodje«. Daj Bog, da bi jih nikdar več ne imeli takih.

Slovenski poslanec naj bo nazadnje tudi res slovenski poslanec, z dušo in srcem.

Vsak Slovenec naj bere tednik „Slovenija“

Da bo pa slovenski poslanec zadel pravi glas na naši slovenski duši, to se pravi, da bo zajetega čim več listega, kar je zrastle v naši sredini med tem časom po vojni dobrega in zdravega, za kar starejši gospodje niso morda imeli več pravega časa, da bi se poglobili in pravilno doumeli, pa je potrebno, da pridejo v državni zbor tudi mlajši, zastopniki mladega rodu, ki nosi na sebi vse težke posledke današnje duševne in gospodarske mizerije. Poveže naj se burna, čila mladost z zrelostjo, da bodo uspehi tim večji.

Naš list se je rodil iz žive potrebe po glasilu, ki bi preko vseh razlik v miselni in politični usmerjenosti združeval vse rojake v eni veliki veri v lepšo bodočnost

Ako dobimo Slovenci v Belgrad take zastopnike, potem bomo šele čutili, da nismo več osamljeni in da lahko pričakujemo lepše bodočnosti. —x—

Statistika jugoslovenskih listov je v tem pogledu zelo nezanesljiva. Po »Borbi« so bili na vsak način v manjšini. Po »Jutru« pa seveda v veliki večini. Takole je pripovedoval člen te stranke na sestanku v Mariboru:

»Nikakor pa ni mogoče sprejeti k sodelovanju pri državnih poslih ljudi, ki ne morejo ali ne marajo pozabiti na stare čase, ko so stali interesi strank nad interesi države. V JNS je bilo 90% poštenih in dobrih ljudi, medtem ko se z ostalimi 10% ni moglo računati.«

Torej »Jutro« samo že piše, da je bilo toliko poštenjakov. Torej jih zdaj ni več? In kam so zginili, ti poštenjaki, v teh treh tednih? Ali hoče mar povedati, da se pretekli čas nanaša na stranko, ki je ni več? Toda na isto sapo vendar še vedno govori o njej.

Razkol v jutranji duši!

Slabo vodstvo.

Na vsak način je bilo vodstvo JNS slabo:

»Za ministrom dr. Marušičem je govoril senator Pucelj, ki je ostro kritiziral postopanje nekaterih članov vodstva JNS, ker se niso znali živeti v nove prilike. Ti ljudje so bili odstranjeni od

Iskreno pa sočustvujem z Vami, g. Prekoršek, ko berem v »Koristni preskušnji« tiste tri odstavke, ki sledijo ugotovitvi, da je bila pri volitvah senatorjev izrečena sodba, proti kateri ni priziva. Zakaj, četudi izrekate mnenje, da je »sodil narod po svojih izbranih zastopnikih«, so omenjeni odstavki naravnost dramatično tragični. Saj pišete tam o »Vas, političnih delavcih na terenu«, ki jim je »narod podpisal potrdilo, da ima jugoslovenska nacionalna in državna misel v dravski banovini (Med Slovenci?) le v močni in enotni (Hm!) nacionalni fronti JNS svojo absolutno zaslambo, in da se naše nacionalne zmage morejo zapisati — prosim — le na čiste in nesebične prapore naše stranke«. Saj pravite, da »stojite v zvesti službi te stranke med narodom, v čigar imenu zahtevate iste zvestobe in solidarnosti tudi od vseh tistih, ki so Vaši voditelji in predstavniki v Ljubljani in Belgradu«. Saj se povzdignete do klasične resnice, da »vojska brez morale in medsebojnega popolnega zaupanja ne donša zmag«. Saj poudarjate, da »izvoljeni in od naroda delegirani slovenski župani niso odrekli, čeprav so vse zadnje leto (Kaj tako dolgo že »medsebojno zaupaje ni popolno«?) videli toliko pohujšanja od zgoraj v pogledu zvestobe strankinim načelom in strankini disciplini«. Saj ste misli, da »vse polno beganj in nejasnosti, izvirajočih iz nezaupanja in političnih računov (!, v tej vojni z moralno in popolnim medsebojnim zaupanjem) je ostalo v glavnem brez težjih posledic«.

Od »Koristne preskušnje« do teh vrstic ne bo poteklo dovolj dni, da bi bil celo kratki februar cel, pa ste vendar mogli opaziti, da pišem dosledno o bivši JNS. Politični zakon veli namreč, da stranka, ki si ne upa v volitve s samo svojo močjo, preneha obstajati. Glede JNS je po sklepu ožjega glavnega odbora tega mnenja celokupni tisk, tudi inostranski, in mislim, da je v resnici tega mne-

državne uprave, ker so zavirali nacionalni napredek.«

No, pa to vendar že vsakdo ve.

JNS jih je sram.

»Sreska organizacija JNS za logaški srez je imela v nedeljo na Rakeku izredno skupščino... Postavljene so bile nato naslednje ... kandidature: ... Stanko Lenarčič, trgovec v Novi vasi ...«

Torej je vendar likvidirana in nelikvidirana JNS izbrala in postavila tega moža za kandidata? Vsekako se pa kandidatu sitno zdi, da bi ga kdo imel za izvoljenca JNS. Kar vidi se, kako ga je tega sram, kdor bere v »Slovencu« njegovo izjavo:

»V Vašem cenjenem listu... je med drugim omenjeno, da bom jaz kandidiral na programu JNS. Ker dejstva ne odgovarjajo resnici. Vas naprošam za priobčenje popravka v sledečem:

Ponudeno kandidaturo bom sprejel na listi g. Jevtiča ...«

Slog in logika tega popravka sta sicer, ko da bi g. Lenarčič spal z »Borbo« pod vzglavjem: »Ker dejstva ne odgovarjajo resnici...« Dejstva sicer vedno odgovarjajo resnici, celo pri kandidatih Jugoslovenske nacionalne stranke. Zato bi bil ta popravek na vsak način potreben še enega popravka, morda takega, da jutranja dejstva ali jugoslovensko-nacionalna dejstva ne odgovarjajo resnici. Kajti za te dve vrsti dejstev evropska logika res ne odgovarja, zakaj bi torej resnica odgovarjala zanje.

Drago »Jutro«, pusti vendar ob strani jugoslovenskonarodnostrankarska načela, ki ti ni zanje, in misli na posel. Saj boš še naročnike zgubilo, če jih boš spravljalo v zadrego in jih v javnosti izpostavljalo, ko da so tvoji ljudje. Na tihem, morda, med štirimi očmi, bi g. Lenarčič brčas še nič ne rekel, toda takole javno je pa znamka JNS le preslabo priporočilo.

Torej že zaradi naročnine, »Jutro«, bodi previdno. Najbolje storiš, če breneš še ti tu pa tam ranjko JNS. Škodovati ti to na noben način ne more, na predvolilno javnost pa bi naredilo dober vtisk. Saj lahko mimogrede kreneš koga, ki bi tebe in tvoje generale le preveč očitno prišteval med tistih 10%. Saj razumeš!

OPAZOVALEC

† Fran Bonač

Fran Bonač je umrl v sredo 27. svečana t. l. v Ljubljani v Leonišču. Bil je soustanovitelj slovenskih bojevnikov in njih glavni steber skupaj z rajnkim majorjem Colaričem. Bil je v svetovni vojni vojaški kurat, sedaj pa učitelj verouka. Vse trpljenje slovenskega vojaka in vse ponižanje, ki ga je preстал slovenski vojak ter vse duševne grozote in telesne muke, ki jih je pretrpel slovenski človek v vojni, je nosil Fran Bonač v duši. Zato je postavil geslo slovenskim bojevnikom: »Svoboda, pravica, mir« in ga je nosil v srečo, zato je dajal iniciativo za neštete spomenike padlim vojakom po slovenskih vaseh in je govoril pri odkritjih teh spomenikov, opravljal cerkvena opravila na shodih slovenskih bojevnikov ter govoril v spomin mrtvih na grobeh: vse zaradi slovenskega trpina in zaradi slovenske zemlje. Hodil je opravljat slovenske misione na Primorsko. Iskal

nja celo »Jutro«, samo da tega ne pove. Upam, da razumete, zakaj vidim v Vaših izvajanjih toliko tragike. Kje so namreč zdaj čisti in nesebični prapori? Kje je zvesta služba te stranke? Kako je z Vašo zahtevo iste zvestobe s strani voditeljev in predstavnikov v Ljubljani in Belgradu? Na koga meri Vaše »toliko pohujšanje od zgoraj v pogledu zvestobe strankinim načelom in strankini disciplini«? Kdo med Vami je kriv beganj in nejasnosti, kdo je sejal nezaupanje, računal politično? Ali ne čutite, da ste z lastno bombastiko gromko potokli tisto močno in enotno »nacionalno« fronto, tisto absolutno zaslambo, in jadrno zavili čiste in nesebične prapore stranke? Res, 5. februarja si niste mogli prerokovati, da Vas bo »Jutro« oznanilo kot prvega okrajnega kandidata, ki bo naprosil za sprejem na listo onega g. Jevtiča, ki je postavil JNS pred nalogo, da poskuša, kako se vrši udeležba pri volitvah s samo strankino, t. j. zasebno močjo. To je res, ali zato sem že uvodoma trdil, da trpi »Koristna preskušnja« na politični smoli, ker ni predvidevala, da granitna stavba JNS (ta je bila mišljena!) ne gre v volitve.

Dovolite mi še kratko opazko k »izbranim zastopnikom« naroda. Če se ne motim, leta 1931. niste imeli protikandidata, oziroma bolj natančno »sokandidata«. Lahko bi se bilo zato zgodilo, da bi bili izvoljeni z enim samim glasom, ki bi ga oddali sami. Kajti tudi ta edini glas bi bil absolutna večina oddanih glasov. Kako bo pri predstojeh volitvah zastran »sokandidatov« ali celo protikandidatov, zazdaj nihče ne ve. Samo to je gotovo, da bo izbira le, če bo več protikandidatov. Takrat bo seveda za absolutno večino oddanih glasov potrebna drugačna številka.

(Dalje prihodnjič.)

Spominjajte se našega tiskovnega sklada!

ni zase ničesar. Poznali so ga po vseh slovenskih krajih. Fran Bonač, rojen v Ljubljani l. 1885, je bil globok človek, slovenski mož, slovenski nesebični narodni delavec kot bi jih potrebovali dan-današnji na tisoče. Bil je mož, ki je res živel za slovenstvo in slovensko ljudstvo.

Pohod in slovenska kultura

Kadar mora »Pohod« kaj poročati »Iz našega kulturnega življenja«, je to vselej zanj bridka naloga. In ne gre brez solze v njegovem jugoslovenskem očesu.

Ze kar začetek tega poročila je, da bi nepustolovno nastrojenemu človeku zastala kri:

»Po Ljubljani je vedno mnogo šepetanja, posebno zdaj pred volitvami. Po kavarnah, gostilnah, vinarnah in raznih skritih kotih posedajo dnevna omizja in šepetajo. Tu politiki, tam znanstveni, tu kulturni delavci, tam literatje. Od mize do mize se raznašajo najnovejše vesti, senzacije, kombinacije in izmišljenine.«

No, »Pohod« že ve. Samo kako naj razumeje njegovi backi to množino šepetanja pri tolikih dnevnikih omizjih? Ko je pa vendar prav isti »Pohod« že zdavnaj dognal, da so »nacionalni« Slovenci samo še skrit in skrivan ostanek, ki spričo enodušnosti itd. (glej »Pohod« in »Borbo«!) sploh ne štejejo več?

Pa to nas navsezadnje manj briga in zanima. Naj spravi »Pohod« zadevo v sklad s svojo posebno jugoslovensko logiko, kakor se mu najbolj zdi. Zanj je vedno to lahka stvar, saj je zato »mnogopomemben centralistični list«, da se loči od brezpomembne, separatistične »Slovenije«.

Ali »Pohodu« se je to pot vsedla skrb v srec. Skrb za vseučiliško knjižnico. In nagubančilo se mu je čelo:

»Kljub zavijanju, ki smo ga čitali v »Slovencu« in v »Akademskem Glasu«, vedo oni, ki so posegali v rektorsko volitev, prav dobro, da so ga polomili, ker baje prosvetni minister ni tako nepoučen, da ne bi vedel, za kaj je šlo. V ospredju vsega našega univerzitetnega vprašanja pa je gradba vseučiliške knjižnice in za knjižnico je potreben — denar. Da se z demonstracijami proti državnim misli ne priporočamo na najvišjih mestih, je jasno.«

Morda — morda! — se mu spet razgubanči, če napne možgane in začne nad lastnimi besedami premišljati. Premišljati o tem in onem. Na primer, odkod jemlje država denar. Menda vsaj ne iz »Pohodovega« uredništva? In da država ni in ne sme biti nekaj izven ljudstva stoječega, da je marveč za to, da se briga za njegovo voljo in skuša doseči njegovo blaginjo. In da ji ljudstvo zgolj v ta namen zaupava svoj denar. In da je med tistim, ki bi imel kako pravno ali pravno pravico odločati, kako in zakaj naj se porabi denar slovenskih davkoplačevalcev, »Pohod« naj zadnji med zadnjimi.

»Pohod« še vedno ne čuti, da prihaja nov čas, še vedno živi v miselnosti nekdanje nacionalne stranke, katere del so bili tudi njegovi izdajatelji. V tisti miselnosti, da je na eni strani ljudstvo, ki naj plačuje davke, na drugi pa proti njegovi volji izbrani jugoslovenski gospodje, ki imajo pravico, s temi davki razpolagati po svoji volji. In ki imajo zlasti pravico, da ne dajejo temu ljudstvu stvari, ki jih potrebuje in za katere plačuje, če se jim zdi, da ljudstvo ne mara zanje in za njihovo pohabljenost modrost.

Vsem, ki vam je obstoj neodvisnega, odločno našega, notranji naši koncentraciji služočega lista pri sreč, podprite nas z rednim plačevanjem naročnine!

Nekdaj in sedaj

Zadnja številka »Triglavskih listov« prinaša korespondenco med Levcem in Strekljem. Ta korespondenca je, tudi kolikor se ne tiče zgolj književnega dela okoli »Ljubljanskega Zvona«, zanimiv donos h kulturni in politični zgodovini tistih let (1885—1890).

Važno za presojo tedanje naše kulture je Levčevo pismo Streklju z dne 11. januarja 1885, ko omenja mimogrede povodenj osebnih spletk, ki so vezale prej ko slej resni in realni slovenski politiki roke. Navajamo dotični odstavek:

Kaj pravite o naši politiki? Šuklje, Šuklje in sam Šuklje! Ali niso to malenkostne, prav abderitske razmere! In »Slovanovo« obglavljenje, ste li doživeli še kaj bolj smešnega!

Mi res nismo resen politični narod. Ob same osebe se zadiramo. Kje je kaj idej? Najprej smo 10 let ubijali Dežmana, ko je bil že zdavnaj mrtev, potem 5 let Vinc. Kluna, ko je živel že dolgo v Švici; na to smo se spopadli mladi in stari Slovenci, in zdaj ubijamo Winklerja in Šukljeta, Zarnika in Tavčarja. Same osebnosti! Vrag vzemi vse naše politike radikalne in vladne, opričnike in hribovce! Meni se gabi vsa ta sodrga! Vsak hoče biti prvi, vsak papež in vsak proti drugemu: anathema sis! Nihče ne pomisli, da je nasprotnik moj ravno tako dober in pošten domoljub kakor jaz. Ubijmo ga! to je zdaj geslo slovensko! Na resno delo ne misli nihče!

Mar so se razmere kaj spremenile odtlej? Na boljše ali na slabše?

Spremenile so se in se niso spremenile. Spremenile so se za toliko, da so stopile medtem množice slovenskega ljudstva na politično terišče, tiste množice, ki imajo prav v preprostosti in poštenosti svoje misli jasen politični cilj, cilj, ki je velik prav zaradi svoje preprostosti, kakor so sploh vsi veliki cilji preprosti. Niso se spremenile, ker je še vedno ostalo krdelo spletkarjev, ki iščejo povsod le korist svoje malotne osebe in ki skušajo po najeti žurnalji vcepiti ljudstvu vero, da so njihove osebne koristi iste kot koristi naroda in ljudstva.

Toda če jim je ljudstvo sploh kedaj kaj verjelo, dolgo, prav dolgo jim že ne verjame več. Odtod strah teh ljudi pred slovenskim ljudstvom, naravná posledica spoznanja, da jih naš narod odklanja in da hoče prej ko mogoče obračunati z njimi. In odtod nadaljni posledek, da so se vezali in se vežejo s tujei zoper lastni narod, samo da bi si še nadalje mogli ohraniti svojo malotno veljavo.

Borbast odgovor

»Borba« loči. Namreč med dobrimi in hudobnimi JNS-i. In pravi, da njena jeza ne gre zoper vse, ampak samo zoper nekatere. Kajti ona ve, da so bili v tej milijonski stranki pošteni, le vpliva in moči niso imeli, da bi bili napravili red in uvedli poštenost.

Povsod in v vsako gibanje se lahko vrine nepoštenost in ne gre, po takšni manjšini presojati večino. Toda že nekaj drugega je, če se večina ne pobriga o pravem času, da nepošteno manjšino spravi iz stranke. Še huje pa je, če je poštenost v kaki stranki sploh v manjšini. Tedaj pač pošteni ljudem ne kaže drugega, kakor da to in tako stranko neutegoma zapuste. Saj jih vendar nihče ne sili, da ostanejo še nadalje v njej. Če pa tega ne store, jih ima javnost in jih bo imela slej ko prej soodgovorne za grehe večine, še več, dvomila bo nad njihovo poštenostjo, dokler javno ne pokažejo, da se ne samo ne istijo več s pokvarjeno in nepošteno večino, ampak da so se prav razločno in očitno odmaknili od nje. Morda je celo »Borbi« znana tista resnica: Povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kdo si.

Verjamemo, da danes marsikoga po ti slabi tovarišiji glava boli. In da ga je je sram in da ne najde dovolj krepkih besedi, kako bi se je otrešel. Toda mi ne verjamemo, da bi se bil kdo v resnici

že samo zaradi tega poboljšal, ker je zapustil slabo stranko, potem ko je ta dejansko že razpadla. In ker ne verjamemo, bomo vse take delali soodgovorne za njene nepoštenosti. In prav tako bo delalo naše ljudstvo. Preden dobimo zaupanja v take ljudi, je res treba nekaj več, ko da je kdo brenil mrhovino in veselo prebežal v novo — večino.

H koncu pristavlja še »Borba«, da je to njen zadnji odgovor »Sloveniji«, ker se ne namerava več baviti z njo, ko ima toliko važnejšega dela. To bi bila morala že davno storiti. Saj vsi njeni odgovori, vse njeno »bavljenje« ni bilo drugega, kakor hvaležna nova snov za vsakega, ki se mu je zdelo smešiti »Borbino« načelnost in nacionalizem. V ta namen pa »Borba« že normalno dovolj proizvaja.

Kajpada ne sme »Borba« pričakovati, da bomo mi vračali z enako mero. Nam seveda prav nič ni ne za »Borbo« ne za tiste osebe, ki po taki nezadostnosti skušajo splezati po politični lestvi — ponesrečen poskus! Vzrok je za nas tehtnejši. Nikjer na svetu se nacionalizem ne skazuje s posebno visoko umsko ravniyo ali s kakšnimi nraštvenimi vrednotami. Ali ni ga menda na svetu nacionalizma, ki bi vso svojo pomanjkljivost in nezadostnost tako koncentrirano nagrmadil pred opazovalcem, kakor je vprav jugoslovenski. To je v njegovi naravi: ni namreč drugega, kakor slab posnetek slabih vzorcev. In tako nam je »Borba« vsednji živi dokaz, kam pride, kam pade ljudstvo, ki se prepušča fašističnemu nacionalizmu.

Za smeh in kratek čas ali „Borba v predpustu“

V mariborski »Borbi« beremo: »En narod ima kvečjemu lahko več dialektov, ne more pa imeti več jezikov.« Dobro si jo pogodila, ljuba »Borba«, samo radovedni smo, katere zaključke boš izvajala iz te trditve. Ugibamo in ugibamo in ne najdemo drugih možnosti, ko tele: 1. Narod, ki govori več jezikov, ni več narod. 2. Kadar govori en narod več jezikov, je treba vse druge razen enega spremeniti zopet v dialekte. 3. Če en narod, ki govori več jezikov, hoče, da ostane narod, mora vse jezike spremeniti v dialekte in ustvariti iz teh dialektov nov skupni jezik. Radovedni smo, za kateri zaključek se bo »Borba« odločila.

»Borba« piše tudi: »Naši Velikoslovenci pa namesto, da bi skušali slovenski dialekt ali jezik približati skupnemu jugoslovenskemu jeziku, samo gledajo in se trudijo, kako bi nove razlike postavili.«

Ker imamo pri »Sloveniji« najboljšo voljo, da ustrezemo »Borbini« želji, a smo taki nevedneži, da ne poznamo nobene slovnice in nobenega slovarja tega skupnega jezika, se priporočamo »Borbi«, da nam pomaga iz zadrege in nam pošlje iz svoje bogate zaloge kak učbenik tega jezika.

MALI ZAPISKI

Prepovedan list.

Minister za notranje stvari je prepovedal uvažati in širiti list »Der Oesterreicher«, ki izhaja na Dunaju.

Iz razpisa za sestavo učnih knjig.

Ministrstvo za prosveto je razpisalo sestavo učnih knjig. Med drugim beremo, da razpisuje nagrade za pisatelje, in sicer:

za abecednik z berilom za I. razred ljudskih šol po 40.000, 30.000 in 20.000 dinarjev; ... za abecednik v slovenskem dialektu so odrejene nagrade po 20.000, 15.000 in 10.000 dinarjev.

Slovnica za III. razred ljudskih šol se nagradi s 15.000, 10.000 in 7.000 dinarjev; za IV. razred z 20.000, 15.000 in 10.000 dinarjev in obe za slovenski dialekt z 20.000, 15.000 in 10.000 dinarjev.

Urednik in izdajatelj Julij Savelli v Ljubljani.

Vsak zaveden Slovenec

zavaruje sebe, svojce in svoje imetje edinole pri naši domači

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

zavaruje: Požar — Vlom — Steklo — Zvonove — Jamstvo — Nezgode — Življenje

KARITAS - posmrtnina - dota - starostna preskrba.

Centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 19, v lastni palači. — Telefon 2521, 2522

Podružnica v Celju, palača Ljudske posojilnice

Glavno zastopstvo v Mariboru, Loška ulica št. 10

v Novem mestu, Ljudska posojilnica

Krajevni zastopniki v vseh občinah!